YUNON – RUM KURASHCHILARNING FUNKSIONAL HOLATINING TAHLILI

G'.S. Xo'jamkeldiyev
Jismoniy tarbiya va sport ilmiy tadqiqotlar instituti p.f.b.f.d. (PhD)
email: sultonovich1990@gmail.com

Dolzarbligi. Bugungi kunda butun O'zbekiston Sportchilarimiz ya'ni bahodir o'g'lonlarini olqishlamoqda, jahon ahli sizlarga tan bermoqda. Tomirlarida Jaloliddin Manguberdi, Amir Temur, Pahlavon Mahmud, Zahiriddin Bobur kabi buyuk ajdodlarimizning kuch-g'ayrati jo'sh urib turgan, ularga har tomonlama munosib bo'lgan avlodgina bunday ulkan ishlarga qodir bo'ladi. Biz o'zimizning halol mehnatimiz, aql-zakovatimiz, qat'iyat va irodamiz bilan dunyo ahli bizni tan olishi, e'tirof etishiga erishishimiz kerak. Yangi O'zbekistonni yangi g'alabalar bilan butun dunyoga tanitayotgan sportchilarimizning beqiyos yutuqlari mana shu yo'lda yana bir muhim qadam bo'lishi shubhasiz. Shu bilan bilarga, sportchilarimizni xalqaro arenalarida ko'rsatayotgan natijalarini tahlil qilib boorish zarur.

Tokio-2020 Olimpiya o'yinlarining yakuni bo'yicha sport turlari kesimida qaysi mamlakat yetakchilik qilgani haqida tahlil qilsak. Avvalambor, bir necha yillardan buyon yurtimizda boks sport turi xalqaro arenalarda birinchi o'rinni egallab turgan edi. Ammo ushbu Olimpiya o'yinlarida jamoamizda bitta oltin medal hisobiga 8-o'rinni egallashdi.

Rank	NOC	Gold	Silver	Bronze	Total
1	Cuba	4	0	1	5
2	Great Britain	2	2	2	6
3	ROC	1	1	4	6
4	Brazil	1	1	1	3
5	Turkey	1	1	0	2
6	Japan*	1	0	2	3
7	Ireland	1	0	1	2
8	Bulgaria	1	0	0	1
	Uzbekistan	1	0	0	1

Bu borada yetakchilik Kuba jamoasiga nasib etdi. Ular 4 vazn toifasida finalga chiqqan bo'lishsa, barchasida g'alaba qozonishdi. Bu esa hech shubha yo'qki, birinchilikni ularga taqdim qildi. O'zbekiston va Bolgariya jamoalari 1 tadan oltin

medal bilan sakkizinchi pog‘onadan joy olishdi. Nasib qilsa, hali Parij-2024 Olimpiadasida yetakchilikni qaytarib olamiz.

Tokio 2020 Olimpiadasida O’zbekiston tarixida ilk bor Taekvondo sport turida medalga sazovor bo’lishdi. Bu ham bo’lsa eng yosh sportchi deb topilgan yil kashfiyoti Ulug’bek Rashitovga tegishli bo’ldi.

Rank	NOC	Gold	Silver	Bronze	Total
1	ROC	2	1	1	4
2	Croatia	1	0	1	2
	Serbia	1	0	1	2
4	Italy	1	0	0	1
	Thailand	1	0	0	1
	United States	1	0	0	1
	Uzbekistan	1	0	0	1

Bu galgi Olimpiya o‘yinlarida ushbu sport turida oltin medallarning tarqalish geografiyasi juda keng bo‘ldi. Eng qizig‘i, taekvondo vatani hisoblanmish Koreya Respublikasi birorta ham oltin medal ololmadi. Faqat Rossiya Olimpiya qo‘mitasi vakillarigagina 2 ta oltin medal nasib qildi. Ulug‘bek Rashitovning oltin medali bizni to‘rtinchi pog‘onaga olib chiqdi.

Oxirgi Olimpiya o’yinlarida og‘ir atletika sport turi vatanimizga medallarni taqdim etib kelmoqda. Bu olimpiadada ham yaxshi natija kuzatildi.

Rank	Nation	Gold	Silver	Bronze	Total
1	China	7	1	0	8
2	Ecuador	1	1	0	2
3	Chinese Taipei	1	0	1	2
	Georgia	1	0	1	2
5	Canada	1	0	0	1
	Philippines	1	0	0	1
	Qatar	1	0	0	1
	Uzbekistan	1	0	0	1

Bu borada xitoylik atletlar yakka peshqadam bo‘lishdi. Ishtirok etgan 8 sportchisidan 7 tasi chempionlikni qo‘lga kiritgan bo‘lsa, 1 nafari kumush medal bilan taqdirlandi. Biz esa Akbar Jo‘rayevning Olimpiada rekordi bilan kuchli beshlikdan joy oldik.

Sport kurashlari ham 2008, 2012, 2016 va 2020 olimpiya o'yinlarida medallar bilan qaytib kelishmoqda. Bu safar ham an'anaga sodiq qolgan holda Bekzod Abduraxmonov bronza medalni qo'lga kiritdi.

Rank	Nation	Gold	Silver	Bronze	Total
1	Japan*	5	1	1	7
2	ROC	4	0	4	8
3	United States	3	2	4	9
4	Cuba	2	0	1	3
5	Iran	1	1	2	4
	Ukraine	1	1	2	4
7	Hungary	1	1	0	2
8	Germany	1	0	2	3
9	China	0	2	2	4
10	Belarus	0	2	1	3
	Kyrgyzstan	0	2	1	3
12	Georgia	0	2	0	2
13	Azerbaijan	0	1	2	3
14	India	0	1	1	2
15	Armenia	0	1	0	1
	Nigeria	0	1	0	1
17	Turkey	0	0	3	3
18	Bulgaria	0	0	2	2
19	Egypt	0	0	1	1
	Italy	0	0	1	1
	Kazakhstan	0	0	1	1
	Mongolia	0	0	1	1
	Poland	0	0	1	1
	San Marino	0	0	1	1
	Serbia	0	0	1	1
	Uzbekistan	0	0	1	1
Totals (26 nations)		18	18	36	72

Ushbu sport turida ayollar kurashidagi ustunlik musobaqa mezbonlarini birinchi o'ringa ko'tarib yubordi. Yetakchilar qatoridan ROQ va AQSH vakillari ham joy olishdi. O'zbekiston termasi Bekzod Abdurahmonovning shohsupaga ko'tarilgani evaziga medalchilar qatorini yakunlab turibdi.

Dzyudo sport turida Rishod Sobirov, Diyorbek Ro'zivoyev kabi sportchilarimiz Olimpiadadalarda shoxsupalardan o'rin olishgan. Bu gal ham Davlat Bobonov yuqori natija bilan yurtimizga qaytdi.

Rank	NOC	Gold	Silver	Bronze	Total
1	Japan*	9	2	1	12
2	France	2	3	3	8
3	Kosovo	2	0	0	2
4	Georgia	1	3	0	4
5	Czech Republic	1	0	0	1
6	Germany	0	1	2	3
	Mongolia	0	1	2	3
	South Korea	0	1	2	3
9	Austria	0	1	1	2
10	Chinese Taipei	0	1	0	1
	Cuba	0	1	0	1
	Slovenia	0	1	0	1
13	ROC	0	0	3	3
14	Brazil	0	0	2	2
	Canada	0	0	2	2
	Italy	0	0	2	2
17	Azerbaijan	0	0	1	1
	Belgium	0	0	1	1
	Great Britain	0	0	1	1
	Hungary	0	0	1	1
	Israel	0	0	1	1
	Kazakhstan	0	0	1	1
	Netherlands	0	0	1	1
	Portugal	0	0	1	1
	Ukraine	0	0	1	1
	Uzbekistan	0	0	1	1
Totals (26 NOCs)		15	15	30	60

Yapon milliy sporti o‘z uyidagi Olimpiya o‘yinlarida yana bir bor qayta tug‘ilgandek bo‘ldi. “Nippon Budokan” arenada o‘tgan bellashuvlarda Davlat Bobonovning g‘alabasi bilan davlatimiz bayrog‘i ko‘tarildi. Olimpiadaning har qanday medali qimmatli. Muhimi, 200 dan ortiq qatnashchi davlatlar orasida medal ololgan 26 davlat orasida biz ham bormiz.

Suzish sport turida ham yurtimiz sportchilariga medallar jamlanmasida ulush tegmagagan bo’lsada AQSHlik sportchilar peshqadamlik qildi. Suzish Olimpiya o‘yinlarida eng ko‘p medallar jamg‘armasi o‘ynaladigan sport turlaridan biri. Unda AQSH vakillarining ishtiroki ushbu delegatsiyaning umumjamoa hisobida birinchi o‘rinni qo‘lga kiritishida (11 ta oltin) ulkan hissa qo‘shdi. Ikkinchi o‘rin 9 ta oltin medalga sazovor bo‘lgan Avstraliyaga nasib etgan bo‘lsa, kuchli uchlikni 4 ta oltin medal bilan Buyuk Britaniya yakunlab berdi.

Shuncha sport turlari haqida gapirganda “Sport qirolichasi”ni yoddan ko‘tarish mumkin emas. Kutilganidek, bu dasturda ham AQSH yetakchilik qildi. Ushbu sportda oxirgi medali London-2012, so‘nggi oltin medali Pekin-2008 Olimpiadasiga to‘g‘ri keladigan italiyaliklar bu gal 5 ta oltin medal bilan umumjamoa hisobida ikkinchi o‘rinni qo‘lga kiritgani o‘zlari uchun ham kutilmagan g‘alaba bo‘ldi, deyish mumkin. Kuchli uchlikni keniyaliklar yakunlab berishdi.

Xulosa o’rnida, kelgusi Olimpiya o’yinlariga Yurtboshimiz aytgalaridek har bir sohaga ilmiy yondoshuv orqali yuqori natijalarga erishish imkoniyatini kengaytirish zarur. Bunda esa, hozirgidek ilmiy-amaliy konfrensiyalarni o’rni beqiyosdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Khujamkeldiyev, G. S. (2023). The importance of recovery in the processes of sports exercises // In *Физическое воспитание и спорт в высших учебных заведениях: сб. статей XIX Междунар. науч. конф., Белгород, 25–26 апр. 2023 г./Белгор. гос. технол. ун-т.–Белгород: Изд-во БГТУ, 2023.–471с. ISBN 978-5-361-01170-4* (P. 462).

2. Ходжамкелдиев, Г. (2023). Спорт машғулотлари жараёнларида тикланишнинг аҳамияти // *Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари/Актуальные проблемы социально-гуманитарных наук/Actual Problems of Humanities and Social Sciences.*, *3*(7), - С.233-237.

3. Араббоев, К. Т., and Е. Я. Михайлова. "ОБОСНОВАНИЕ ЭФФЕКТИВНОСТИ ОБУЧЕНИЯ СТУДЕНТОВ ФАКУЛЬТЕТА ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ ПОСРЕДСТВОМ ТЕХНОЛОГИЙ

ИНТЕГРИРОВАННОГО МОДУЛЬНОГО ОБУЧЕНИЯ." *Namangan davlat universiteti Ilmiy axborotnomasi* 7 (2023): 753-757.

4. Tokhirzhonovich, Arabboev Kakhramon. "The effect of physical activity on the body of schoolchildren in physical education lessons." *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal* 11.12 (2023): 112-115.

5. Tohirjonovich, Arabboyev Qahramon. "THE ROLE OF PHYSICAL CULTURE AND SPORTS IN STUDENT ACTIVITY AND LIFESTYLE." *INTERNATIONAL JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE & INTERDISCIPLINARY RESEARCH ISSN: 2277-3630 Impact factor: 7.429* 12.09 (2023): 58-63.

6. Jurayev, Vohidjon. "SPORTCHINING FAOLIYAT SAMARADORLIGIDA DA'VOGARLIK DARAJASI AHAMIYATINI EMPIRIK NATIJALARI TAHLILI." Science and innovation in the education system 2.7 (2023): 106-112.

7. Араббоев, Қ. Т. "Жисмоний тарбия дарсларида талабалар ўқув-спорт фаоллигини оширишда шахсга йўналтирилган таълим турларининг ўрни." *Фан-спортга Учредители: Узбекский государственный университет физической культуры и спорта* 6: 68-71.

8. Muratova, Gulnara Rashitovna. "PEDAGOGICAL TECHNOLOGY OF PHYSICAL EDUCATION FOR STUDENTS BASED ON THE POSSIBILITY OF AEROBICS." INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE" INNOVATIVE TRENDS IN SCIENCE, PRACTICE AND EDUCATION". Vol. 3. No. 1. 2024.

9. Dexqonov, B. (2023). Preparation of future physical education teachers for innovative activities. Models and methods in modern science, 2(12), 82-86.

10. Қувватов У.Т Якубжонов, И. А., & Шокиров, Ш. Г. (2022). " Развитие воспитательной работы в студенческой футбольной команде.". In International conference: problems and scientific solutions (Vol. 1, pp. 140-147).

11. Umidovich, A. B. (2023). Unusual volleyball training sessions. International journal of social science & interdisciplinary research issn: 2277-3630 Impact factor: 7.429, 12(06), 1-4.

12. Umarova, Z. U., Mirzarakhimovich, R. S., & Tursunovich, K. U. (2022). Sports and Great Heroes. Pioneer: Journal of Advanced Research and Scientific Progress, 1(4), 141-143.

13. Anvarovich, I. S., Tokhirovich, K. T., & Tursunovich, Q. U. (2022). Use problem-solving techniques in school gymnastics. Asian Journal of Research in Social Sciences and Humanities, 12(4), 512-513.